

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Exhortationes|| Ad|| Religiosos

Dirckinck, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1704

1. Anima Religiosa, exemplo S. Augustini, deplorat serum suum erga Deum amorem. 1. Serò. 2. Te. 3. Amavi. Thema. Serò te amavi pulchritudo tam antiqua. Soliloq. c. 31.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51834](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51834)

EXHORTATIO I.

Pro Festo Magni Ecclesie Doctoris

S. AUGUSTINI.

Anima Religiosa ejus exemplo serum suum erga Deum deplorat amorem. Per modum meditationis, aut modi secundi orandi.

THEMA.

Vos estis Lux Mundi. Matth. Cap. 5. 14.

VEL:

Serò Te amavi Pulchritudo tam antiqua, pulchritudo tam nova.

S. Augustinus in Soliloq. c. 31.

UOD aterna Veritas de apostolis pronuntiavit. *Matt. c. 5. 14.* *Vos estis lux mundi*; ut nimirum mundum errorum, ac vitiorum tenebris obscuratum, luce doctrinae, vitaeque evangelicae illuminetis; veluti S. Hilarius exponit. Idem meritò de magnis Ecclesie sanctae Doctoribus asserere licet: *Vos estis lux mundi.* l. c. Quemadmodum Sol illuminat cloacas putridas; sed ab iis non sordidatur. Angelus homines, vir puerum; ita Doctores sancti homines carnales instruunt; sed nullam ab eis maculam contrahunt; mente velut Sol in caelo versantur; sed inde radios in terram spargunt, quibus eam illustrant, & verbis atque exemplis calefaciunt & accendunt. Eiusmodi lux Mundi,

eiusmodi Sol verè fuit sanctus Patet AUGUSTINUS, quorum Mundum doctrinae & vitae suae radiis illuminavit. Sol & Lux fuit Africae, in qua Episcopati summam laudem praefuit. Sol & Lux fuit Asiae, Americae & Europae, totiusque Ecclesiae, quas sua eruditione instruxit, haeresibus liberavit, erroribus purgavit, sanctitatis fulgore pertrinxit. Sol & Lux fuit duplici Ordini suo Canonorum Regularium & Eremitarum, quibus regulas sanctissimas praescripsit, quas deinde alii Ordines quadraginta amplexi sunt. Sol & Lux est nobis quoque, quotquot hic praesentes sumus. At quid haec Lux ostendit? Quid Magnus hic Doctor nos docet? Innumera, omnis perfectionis tradit documenta, quae magna & multa Ejus volumina complectuntur.

V 2

At

At omnibus illis hâc vice præteritis, unicum duntaxat ex Libris Confessionū proferemus, quo religiosam animam ferum suum erga DEUM amorem lamentari & deplorare, exemplo suo, ac verbo hortatur atque docet, dicens: *Serò te amavi, Pulchritudo tam antiqua, Pulchritudo tam nova.* l.c. Quam sententiam per partes exponemus.

I. *Serò te amavi.* Si in Sanctos, Deum in cælesti gloria perpetuò facie ad facie contemplantes, dolor quispiam cadere posset; eò vel maximè tangerentur dolore, quòd vel momentum vitæ suæ mortalis absque DEI tam amabilis tam pulcri, tam boni amore prætermisissent. Ita Sancti in hac vitæ mentis oculos aperientes, æccitatemque priorum agnoscences, Deique bonitatem clariùs intuentes, dolent ac deplorant, tot vitæ suæ dies, menses & annos absque Dei sui, adeò boni ac pulchri amore esse præterlapsos. Ex his fuit Magnus AUGUSTINUS: natus is est Tagaste in Africa Patre Patricio, Matre Monicâ Feminâ sanctâ, à qua piè & catholicè educatus, lapsus est in hæresin Manichæorum, in qua usque ad annum trigésimum tertium perseveravit, adeòque hos omnes annos malè impendit, Deum non amavit, quod unicè deplorat, dum Soliloq. c. 31. exclamat: *Serò te amavi, pulchritudo tam antiqua, pulchritudo tam nova: Serò te amavi: ve tempori illi, quando non amavi Te!*

Serò te amavi. Quia 1. Non amavi te in infantia, quando defectu usûs rationis, quemadmodum & alii infantes, amare Te non poteram. Tu Domine

Deus meus dedisti vitam infanti & corpus (Lib. 1. Confess. Cap. 7.) quod instruxisti sensibus, conpegisti membris, figura decorasti. Sed hanc ætatem, quâ me vixisti non memini, piget annumerare huic vitæ meæ quâ ego vivo in hoc seculo: nam & in inquietate conceptus sum; & in peccatis mater mea aluit in utero. hoc ergo tempore (toto septennio) non amavi te, quia non cognovi Te; ideòque serò Te amavi.

2. *Serò te amavi:* Non enim amavi Te in pueritia, à septimo ad quartum decimum ætatis meæ annum; quando Tagaste Grammaticæ, aliisque Libralibus Artibus operam dabam. *Ab infantia vent in pueritiam (Lib. 1. Confess. c. 8.) Deus, Deus meus (L. b. 1. Confess. c. 9.) quas ibi miseras expertus sum, ut discerem litteras, in quibus quid utilitatis esset ignorabam miser! & tamen si segnis in discendo essem vapulabam! Et peccabamus miras scribendo, aut legendo, aut cogitando de literis, quàm exigebatur à nobis: Et delectabar ludere. Atque ita amore lusûs & Licentiarum odio instar pueri me gessit, Te parùm amavi, quia parùm cognovi. Serò Te amavi.*

3. *Serò Te amavi.* Nam tam in adolescentiâ, quàm in juventute meâ Te non amavi. Illo enim tempore *Quid me delectabat nisi amare & amari (à creaturâ) L. 2. Confess. c. 2. Et concupiscentia carnis obnubilabat & obscurabat cor meum & rapiebat imbecilem ætatem per abrupta cupiditatum, & mersabat in gurgite flagitiorum.* Et quando postmodum cœpi habere nonnullam Dei cognitionem, illum timere quidem cœpi; sed nondum perfectâ dilectione complecti.

Nec me revocabat (Lib. 7. Confess. c. 16.) totâ vitâ usque ad annum sextum & à profundiore voluptatum carnalium gurgite, nisi metus mortis & futuri iudicii tui. septuagesimum protractâ, quodd primos triginta tres annos Amori divino non impenderit. Hinc exclamat : Ac proinde eo tempore Te non dum dilexi: Serò te amavi!

4. Serò te amavi; quia serò te cognovi, donec tandem circa tricesimum ætatis meæ annum, post pium cum Alipio, Intimo meo, colloquium habitum, in lacrymas solutus sum, & ut liberius lacrymas funderem, ab eo secessi, sub arbore ficus stravi me: ubi Dimissi habenas lacrymis, & proruperunt flumina uulorum meorum; jactabamque voces: Quamdiu eras, & eras; & quare non modò, quare non hâc horâ finis turpitudinis meæ? Dicebam hæc & flebam amarissima contritione cordis mei. Et ecce audio vocem de vicina domo, cum cantu dicentis & metu replentis: Tolle, lege; tolle, lege. Quo audito, represo impetu lacrymarum, surrexi & concitus redi ad eum locum, ubi sedebat Alipius; ibi enim posueram codicem Apostoli, cum inde surrexeram: arripui, aperui, & legi in silentio Capitulum, quod primum coniecti sunt oculi mei. Roman. 13. non in comessationibus & ebrietatibus, non in cubilibus & impudicitis, non in contentione & æmulatione; sed induite Dominum Jesum Christum. Nec ultra volui legere, nec opus erat: statim enim cum sine hujus sententia, quasi luce securitatis infusâ, omnes cordis mei tenebra diffugerunt. Et dixi: Dirupisti vincula mea. Et novam, accedente etiam B. Ambrosii instructione, vitam auspiciatus sum; & sic indes magis magisque cepi divino amore inardescere.

Charissimi, hæc est lamentatio Augustini, dolentis & deplorantis

totâ vitâ usque ad annum sextum & septuagesimum protractâ, quodd primos triginta tres annos Amori divino non impenderit. Hinc exclamat : Serò te amavi pulchritudo tam antiqua, pulchritudo tam nova, serò te amavi. Et mox veluti damnans ac detestans hanc vitam, subdit: *Vae tempori illi, quo non amavi te.* Examine nunc vos vitam quodque vestram; & clarè perspicietis, vos eadem verba ingeminare posse: *Serò te amavi.* Non enim amavistis Deum in infantia, quia eum non cognovistis; non in puericia; quia eam in nugis puerilibus, in lusu, inobedientia, iracundia, vanitate transegistis. Docet quidem Doctor Angelicus Quæst. 89. Art. 6. Hominem circa annum septimum, ubi primum rationis usum nanciscitur, teneri actus amoris divini elicere, sub peccati gravioris penâ. Sed eliciuistisne ejusmodi Amoris Divini actum? Si juventutem vestram expendatis, quot vitiiis & peccatis, quot cupiditatibus & vanitatibus illam traduxistis, quando cum ætate semper crevit malitia? Considerate reliquam ætatem usque in hodiernum diem. An non exclamare cum Augustino potestis: *Serò te amavi, pulchritudo tam antiqua, Pulchritudo tam nova; serò te amavi?* Sed quid remedii? Non aliud, nisi ut cum eodem Sancto dolorem concipiatis, & desiderii actibusque ferventioribus compensetis damnum.

O Deus meus, Pulchritudo summa & omne bonum meum! O si te amare potuissem primo vitæ meæ momento, quo à te corpus & animam obtinui!

O si te amare potuissem illâ horâ ,
quâ sacrâ Baptismi lymphâ tinctus &
ab originali macula ablurus sum !
O si te amare cepissem saltem septimo
ætatis anno, quo usu rationis à te dota-
tus sum ! O si te amâssem toto juven-
tutis meæ tempore , & loco scelerum
& affectuum pravorum in ardentissimos
amoris actus erupissem ! O si saltem
amorem serîo auspiciatus essem , dum
Ordinem Religiosum ingressus sum !
Verum cum id neglexerim , *serò Te
amavi*, doleo, negligentiam damno,
& omni meliore modo cum gratiâ tuâ
compensare allaborabo.

11.
Te

II. *Serò Te amavi*. Ab Adverbio *serò*
veniamus ad objectum amoris, scilicet
Deum O.M. Quem si accuratiùs medi-
temur, ac consideremus, longè mayo-
rem dolendi causam deprehendemus
neglecti amoris. *Serò* itaque *amavi Te*.

1. *Te Patrem ingeneritum, Te Filium
unigenitum, Te Spiritum Sanctum Para-
cletum, Te sanctam & individuam Trini-
tatem*. In medit. c. 11. omni omnium
mortalium , & Angelorum amore
longè dignissimam, *serò amavi*.

2. *Te Deus pte, Deus bone, Deus æterne,
DEUS omnipotens, Deus ineffabilis,
DEUS immortalis, Deus incircumscrip-
ta natura, Deus institutor rerum omnium;
principium & finis, a & ω, id est,
Alpha & Omega*. In medit. c. 17.
Conditor & Author meus, *serò amavi*.

3. *Te Deum meum, sine deformitate
perfectum, sine quantitate magnum,
sine qualitate bonum, sine tempore sempi-
ternum. Sine morte vitam, sine infirmi-
tate fortem, sine mendacio verum, sine stu-
ubique presentem, sine loco ubique totum,*

*sine extensione omnia implentem. In magni-
tudine infinitum, in virtute omnipotentem,
in bonitate summum, in sapientia ingli-
mabilem*. In medit. c. 12. *Te talem
ac tantum ah! serò amavi*.

4. *Te Pulchritudo tam antiqua
(Soliloq. cap. 31.) Pulchritudo æterna,
quæ ab æterno floruit & in æternum
florebit, nec unquam marcescet, O me
cæcum & stolidum ! qui terrenam
breve & evanidam mortalibus cupis-
pulchritudinem dilexi, quæ instar flamma
citò evanescit, instar cadaveris brevi
putrescit, instar auræ mox mutatur de
levi morbo contabescit. Et te pulchri-
tudo tam antiqua, tam longa, tot annorum
millionibus perennans, serò amavi*.

5. *Te pulchritudo tam nova*, quæ nos,
ut in hominibus accidit, veterascit; sed
voluti Sol semper manet nova; quam
quoties in hac vita consideramus,
semper novas, & novas pulchritudines
invenimus. *Pulchritudo tam nova*,
tam recens, ut licet Beati, homines
& Angeli, Cherubini ac Seraphini
totâ æternitate aspiciant, nova & nova
sine fine intueantur. *Tam nova*, ut
post millenas annorum myriades tam
recens atque nova Beatis videatur,
ac si hodie primum intuitum aspicerentur.
Tam nova, tam admiranda,
tam amabilis atque desiderabilis, ut
nunquam totâ æternitate ejus aspectus
sint satiandi. Et ego, ô pulchritudo
tam nova, tam mirabilis, tam serò ac
seguiter amavi!

6. *Te Pulchritudo tam antiqua,
tam nova*. In qua quidquid pulchritu-
dinis est in Sole, Lunâ & stellis; in aëre
ac metallis, in sinaragdo, adamante
& gem-

& gemmis : quidquid pulchritudinis invenitur in rosis , liliis & floribus ; in Cedris , herbis & plantis : quidquid pulchritudinis cernitur in bestiis terræ , in piscibus maris & volatilibus cæli , in leonibus & pantheris , in triglis & balænis , in pavonibus & cygnis . Denique quidquid pulchritudinis elucet in hominibus formosis , Juvenibus & Virginibus : in Angelis , Cherubinibus & Seraphinis , & cunctis speciosissimis & gloriosissimis cæli incolis ; perfectissimo & eminentissimo modo continetur . Et ego serò Te amavi . Te bonum sinè quo nihil bonum ; in quo omne bonum . Soliloq. c. 1 .

Sed nunc quàm doleo , tot horas , tot dies , tot menses , tot annos absque tui amore effluxisse ! Non erit sic deinceps . Sed diligam te fortitudo mea ! diligam te pulchritudo mea ! diligam Te ó Bonum super omne bonum ! ó pulcrum super omne pulcrum , ex totis viribus meis & ex intimis medullis meis .

III. Serò Te amavi . Excutiamus denique particulam tertiam , & voculam amavi . Non amavi ; quia non cognovi : Nihil enim volitum , quin præcognitum . Et ignoti nulla cupido , nullus amor .

1. Non amavi : amare enim est bene alicui velle . Per amorem conjungimur Deo ; ait S. Aug. in Manuali . c. 2 . O quàm serò cæpi bene velle tibi ! Quamdiu contra voluntatem tuam mihi bene volui , non curans , utrum tibi esset malè ! Id toties feci , quoties peccatum admittendo te offendi .

2. Amare est aliquem magni aestimare . O mi DEUS ! quàm parvi te feci ? Dum toties voluptatem spurcam , ac momentaneam , aut vilem creaturam tibi , omni boni inexhausto fonti prætuli ? 3. Amare est laudare ; ac proinde semper laus tua esse debebat in ore meo . Sed ó mi Deus ! quàm parùm laudavi te ! quàm tepidè , quàm distractè hæcenus laudes tuas de promptu ! quoties plùs me , quàm te vanè & inaniter prædicavi ? 4. Amare est de amato identidem cogitare & spiritu conjungi . Anima que amat DEUM nihil aliud potest cogitare , nil loqui , cetera contemnit . S. Aug. in Manuali . c. 20 . Quàm autem rarò de te ego cogitavi .

5. Amare (ut paucis multa complectar) est de amato crebrò & cum voluptate loqui . Ex abundantia enim cordis os loquitur . Aut cum amato crebros miscere sermones . Amor tamen facit unum spiritum de duobus . S. Augustinus in Man. c. 18 .

6. Pro eodem strenuè laborare .

7. Ardua pati . Amor facit idem velle & idem nolle . S. Aug. l. c. In amore enim non vivitur absque dolore . Ego verò quàm rarò de te locutus sum ? quàm modicum laboris suscepi ? quàm parùm sustinui ? Et ex his liquet , quàm parùm te amàrim . Itaque serò Te amavi .

Carissimi . Hic est affectus dolentis , lamentantis & deplorantis Augustini . Examine nunc vos quòque vestrum amorem ; discutite , num juxta consilium , petiitum , imperatum , promissum divinum , ac minas ad amorem Numinis adeò boni cor & affectus inclinaveritis .

AMOR

Amor enim in se omnes tradacit & captivat affectus. Sanctus Augustinus loc. cit.

Et fortasse cum Augustino quilibet merito lamentari poterit: *Serò Te amavi.* Tu mi Deus, suavisti mihi, à te emere autum ignitum amoris. *Apoc. 3.* Sed ego haftenus consilio tuo non parui & emere nolui. Petivisti cor meum: *Prebe fili mi cor tuum mihi.* Proverb. 23. Sed ego illud Creaturis dedi; tibi ad amandum præbere nolui. Declarasti voluntatem tuam mihi, quòd velles à me amari. *Ignem veni mittere in terram: & quid volo, nisi ut accendatur?* Lucæ 12. Ego autem voluntatem tuam non implevi; & velut lignum viride ignem tuum concipere nolui. Tu mandasti mihi, ut amarem te. In Deuteronomio: *Diligas Dominum Deum tuum ex toto corde tuo.* At ego hoc Mandatum tuum prævaricatus sum, nolens amare. Promisisti cælum amanti, minatus es Infernum amare recusanti: at ego & promissiones & minas tuas flocci feci, adeoque verè lacrymari me & lamentari par est cum Augustino: *Serò te amavi.*

Quapropter, Dilectissimi, si errorem defectum, negligentiamque veltram in amando Deo agnoscaris; nihil aliud restat, nisi dolor & propositum. Quisque dolorem eliciat, quòd tam serò unicum & summum Bonum suum amavit, dicatque ex intimis cordis sui

medullis: Doleo, mi Deus, quòd tam serò te amaverim. Neque enim amavi te in infantia, neque in pueritia, neque in juventute; neque debite id præstiti in Religione. Transiit tunc tot horæ, tot dies, tot menses & anni absque tui dilectione, in quibus si voluissem, tot millenos amoris actus elicere, & respondentes illis cælestes coronas promereri valuisssem. Sed nunc transit occasio illa; & tempus preciosum avolvit. Quid igitur superest, nisi ut illud, quod restat, breve temporis mei spatium in amore tui tranfigam. Hoc itaque nunc est firmum animi mei Decretum. *Dixi, nunc capi.* Diligam deinceps te fortitudo, pulchritudo, & beatitudo mea! Diligam te, & tuum semper in memoria mea, ut tui recorder. Tu eris in Intellectu, ut te cognoscam: in voluntate, ut tibi bene velim & te diligam. in ore, ut de te & tecum loquar: in manu, ut pro tua gloria operet & patiar. Cùm verò sine te nihil valeam, dico cum Augustino: *Jube te diligi, Domine, da quod jubes; & jube quod vis.* O ignis, qui semper ardes & nunquam extingueris! O amor, qui semper ferres, & nunquam tepesces! *Accende me & accendar, accendar (inquam) totus à te, ut tuum diligam te.* Quod omnibus & mihi largiatur Deus Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus. Amen.

